

Conflictes socioecològics a Catalunya

L'anàlisi dels sistemes socioecològics i la seva governança implica una lectura dels conflictes ambientals i les seves possibles alternatives.

Parlem de sistema socioecològic (Berkes i Folke, 1998) per a referir-nos a un concepte holístic, sistèmic i integrador de l'ésser humà en el seu entorn. Com qualsevol sistema, un sistema socioecològic és un conjunt d'interaccions entre components de diferent naturalesa que produeixen una o més funcions per a tot el conjunt.

Es tracta d'un sistema complex i adaptatiu en el qual diferents components (ecològics, econòmics, tecnològics, culturals, polítics o socials) interactuen (Resilience Alliance, 2010), afectant a les funcions bàsiques del sistema: major o menor equilibri ecològic, cohesió social, creixement econòmic, desigualtat social, equitat ambiental, participació política, etc.... En conseqüència, la gestió dels sistemes socioecològics requereix una aproximació inter i transdisciplinària que no se centri tant en els components del sistema com en les seves relacions, interaccions i retroalimentacions.

CODI	Conflicte	Actors
1	Pèrdua de sòl agrícola al Llobregat	Parc Agrari del Llobregat
2	Hiperfreqüentació al Medi Natural	Parc Natural del Corredor
3	Contaminació atmosfèrica	Plataforma Qualitat de l'Aire - BCN -
4	Quart cinturó	Campanya contra el quart cinturó
5	Urbanització d'un turó	Salvem turó de l'enric
6	Variants d'Olot i les Preses	Salvem les Valls i veïns Hostal del Sol
7	Cabal ecològic del Ter	H2O + Ter
8	PDU Molina	Ampliació de la Molina
9	Tala de Boscos del Ripollès	GEDENA
10	Hiperfreqüentació turística tardor	Veïns de Santa Pau
11	Contaminació per purins	Grup de Defensa del Ter
12	Salinització del Riu Llobregat	Plataforma prou sal
13	Urbanització de la costa	No al port esportiu de Tossa
14	Impactes a l'Empordà (turisme, purins,...)	Salvem l'Empordà
15	Contaminació els plans de Sió	Els Culs de Catalunya / Salvem els Plans de Sió
16	Pedrera d'Àrids en zona agrícola	No Pedrera de Malacara (Estaràs)
17	Incineració de purins i deixalles	Plataforma contra planta d'incineració deixalles de Trajusa
18	Purins i contaminació odorífica aire	Plataforma contra la Planta de tractament de purins de Puigvert d'Agramunt
19	Energia i paistge	Plataforma contra la MAT al Pallars
20	Pèrdua biodiversitat i aigua	Canal Segarra Garrigues
21	Accés a les terres	Terra Franca
22	Fragmentació urbana per infraestructures	Soterrament Ara
23	Afectació al paisatge	Desdoblament N-240
24	Cabals ecològics, sediments i gestió de l'Ebre	Plataforma en Defensa del Ebre
25	Energia contaminant	Antinuclear
26	Contaminació atmosfèrica	Petroquímica
27	Impacte paisatgístic	Pedreres del Baix i l'Alt Camp
28	Devaluació terra i productes locals	Unió de Pagesos
29	Turisme d'Oci massificat	Bcn World
30	Gestió forestal als Ports	Entitats ecologistes dels Ports de Beseit
31	Contaminació aigua	Electroquímica de Flix
32	Transvassements aigua	Gestió de l'aigua Siurana-Riudecanyes
33	Fragmentació territori per infraestructures i urbanisme	Plataforma Més Vallès
34	Retallades als Parcs Naturals	Comissió per la defensa del Patrimoni Natural de Catalunya
35	Ampliació carretera Torrelles de Llobregat - Begues	Carretera Torrelles de Llobregat - Begues
36	Pèrdua de paisatge i espai agrícola	Plataforma Salvem Can Coll
37	Contaminació atmosfèrica al Baix Llobregat	Plataforma per la Qualitat Aire - Castellbisbal -
38	Hiperfreqüentació en el medi natural	Ajuntament de Castellbisbal
39	Urbanització i poblament dispers	Ajuntament de Castellbisbal
40	Urbanització i poblament dispers	Ajuntament de Torrelles de Llobregat

41	Planejament obsolet AMB	Federació Veïns de Barcelona
42	Pèrdua sòl agrícola AMB	Federació Veïns de Barcelona
43	Planejament de Collserola poc clar	Les portes de Collserola. Així No!
44	PEPNAT de Collserola poc clar i participació ciutadana	Federació Veïns de Barcelona
45	Millora mobilitat Meridiana	Som Meridiana
46	Contaminació Aire	Cimentera Montcada i Reixach
47	Edificat en Xarxa Natura 2000	Veïnat de la Font del Gos
48	Gestió d'Espais Naturals Protegits	Protecció Serres Garraf-Ordal
49	Contaminació de sòls i urbanisme	Plataforma Cerdanyola sense abocadors
50	Edificat en Xarxa Natura 2000	Veïnat de la Torre (Noubarris)
51	Edificat en Xarxa Natura 2000	Veïnat de les Planes (Sant Cugat)
52	Línia de molta alta tensió	No a la MAT de Santa Coloma de Gramanet

Cal deixar enrere el conflicte com a quelcom negatiu i tenir coratge polític per afrontar-ne resolucions dignes.

Muñiz (2012: 485) ens indica els elements descriptius més comuns emprats en l'estudi dels conflictes socioecològics:

1. El context del conflicte, és a dir, la descripció de la zona y del sector en el que se desenvolupa l'actuació conflictiva. En termes sistèmics, es tractaria de perimetrar el millor possible el sistema socioecològic concernit.
2. Els antecedents històrics per tal de conèixer les dinàmiques prèvies a l'esclat del conflicte.
3. Els actors polítics i socials implicats. Es tracta de descriure'ls identificant llurs objectius i recursos; explicant com interactuen mitjançant mapes o sociogrames.
4. La dinàmica del conflicte i la cronologia dels fets més rellevants. Es reconeix que els conflictes cursen un desenvolupament temporal amb canvis i inflexions, assumint que en la majoria de casos podem parlar de cicles bàsics amb fases d'escalada, estancament i declivi, en funció de la intensitat de la disputa .
5. Altres aspectes. En alguns casos els investigadors han analitzat el problema en ell mateix (stake) descrivint la decisió o intervenció en disputa i explicant en quins termes s'expressa la polèmica.

La mateixa autora ens adverteix que en la literatura sobre conflictes socioecològics a Catalunya existeix una separació entre "anàlisi" i "resolució" de conflictes i que encara hi ha molt de camí per recórrer en relació a la gestió d'aquests conflictes:

"Por un lado, porque en Cataluña, como en otras geografías, sigue predominando una visión negativa del conflicto que ofrece ciertos obstáculos a la implementación de procesos consensuales (por ejemplo: la creencia de la inherente enemistad entre administraciones y plataformas (Brugué, 2008:148), la falta de coraje político para asumir los conflictos (Nel•lo, 2003: 61), etc.). Por otro lado, porque todavía existen

importantes retos sobre cómo hacer negociación, mediación y participación en conflictos multiparte, multinivel y con conocimiento incierto o disputado.”

Participació ciutadana per resolució prèvia a els conflictes

El mapa d'actors relacionats amb els conflictes socioambientals ha permès constatar que un nombre significatiu de **casos les plataformes i moviments aporten elements i reflexions per a la innovació social al generar coneixement expert en el seu si.** Per aquest motiu es pot constatar que mitjançant la interacció entre experts, especialistes, gestors del territori i moviments socioambientals es poden donar aportacions interessants per la planificació territorial.

Aquesta proposta planteja la creació de diferents debats participatius. Aquests tal com s'ha recollit en la primera fase tindran en compte diferents criteris per fer arribar als participants:

- 1 - El context del conflicte**, és a dir, la descripció de la zona y del sector en el que es desenvolupa l'actuació conflictiva.
- 2 - En termes sistèmics**, es tractaria de **perimetrar el millor possible** el sistema socioecològic concernit.
- 3 - Els antecedents històrics** per tal de conèixer les dinàmiques prèvies a l'esclat del conflicte.
- 4 - Els actors polítics i socials implicats.**
- 5 - La dinàmica del conflicte i la cronologia dels fets més rellevants.** Es reconeix que els conflictes cursen un desenvolupament temporal amb canvis i inflexions, assumint que en la majoria de casos podem parlar de cicles bàsics amb fases d'escalada, estancament i declivi, en funció de la intensitat de la disputa .

Des del CST plantegem la creació **de taules multi sectorials** entre diferents activistes de plataformes i moviments associatius més experts, la raó rau en que molts dels conflictes socioecològics descrits s'observa que tenen ramificacions a d'altres.

El fet de fer participar actors en el procés implica una major intervenció ciutadana que alhora aporta una major reflexivitat i obertura en els procediments de presa de decisions:

- a) la vinculació de les accions col·lectives amb visions alternatives de l'organització social.
- b) els impactes respecte a la sostenibilitat o insostenibilitat mediambiental en un context de límits al creixement.

